

Ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri määruse „Eesti küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute koordineerimisüksuse määramine ja ülesannete täitmise kord“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Eelnõuga kehtestatakse ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri määrus „Eesti küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute koordineerimisüksuse määramine ja ülesannete täitmise kord“ (edaspidi: eelnõu).

Eelnõu kehtestatakse küberturvalisuse seaduse § 5¹ lõike 3 alusel.

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõu eesmärgiks on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/887, millega luuakse küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute Euroopa pädevuskeskus (edaspidi *pädevuskeskus*) ning riiklike koordineerimiskeskuste võrgustik (ELT L 202, 08.06.2021, lk 1-31; edaspidi *küberturvalisuse TTT määrus*) artiklis 6 nimetatud riikliku koordineerimiskeskuse määramine ning tema artiklis 7 sätestatud ülesannete täitmise korra kehtestamine.

Eelnõuga määratakse Eesti küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute koordineerimisüksuseks (edaspidi *koordineerimisüksus*) Riigi Infosüsteemide Amet (edaspidi *RIA*).

Eelnõuga kehtestatakse, et koordineerimisüksus järgib küberturvalisuse TTT määruse artiklis 7 sätestatud ülesannete täitmisel Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (edaspidi *MKM*) esitatud suuniseid, kooskõlastab küberturvalisuse TTT määruse artikli 7 lõike 1 punkti b alusel pädevuskeskusele esitatava teabe MKM-ga, lähtub küberturvalisuse TTT määruse artikli 7 lõike 1 punkti f alusel teostatavateks tegevusteks MKM-i kinnitatud tegevusplaanist ning kasutab artikli 7 lõike 3 alusel saadud toetust MKM-i kinnitatud eelarve alusel.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi riikliku küberturvalisuse osakonna küberturvalisuse õigusnõunikud Oliver Grauberg (oliver.grauberg@mkm.ee) ja Raavo Palu (raavo.palu@mkm.ee). Eelnõu keelelise ekspertiisi teostas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi riikliku küberturvalisuse osakonna küberturvalisuse õigusnõunik Raavo Palu (raavo.palu@mkm.ee). Eelnõu ja seletuskirja osas tegi õiguslikke ettepanekuid õigusosakonna õigusnõunik Ave Henberg (ave.henberg@mkm.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu on seotud küberturvalisuse seaduse 16.08.2022 redaktsiooniga (küberturvalisuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 531 SE, millega luuakse volitusnorm käesoleva määruse kehtestamiseks¹).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist.

Küberturvalisuse seadus (edaspidi *KüTS*) § 5¹ lõige 2 sätestab, et küberturvalisuse TTT määruse artikli 6 tähenduses riikliku koordineerimiskeskuse ülesandeid täidab koordineerimisüksus (Eesti küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute koordineerimisüksus). **Eelnõu § 1** sätestab, et koordineerimisüksuseks küberturvalisuse seaduse § 5¹ lõike 2 tähenduses on RIA.

Küberturvalisuse TTT määruse artikkel 6 lg 5 sätestab, et nimetatav riiklik koordineerimiskeskus peab olema avaliku sektori asutus või liikmesriigi enamusosalusega juriidiline isik, kes täidab liikmesriigi õiguse alusel avaliku halduse ülesandeid, sealhulgas delegeerimise kaudu, ja kellel on suutlikkus toetada pädevuskeskust ja võrgustikku nende sama määruse artiklis 3 sätestatud missiooni elluviimisel. RIA täidab eelnimetatud tingimused.

Eelnõu § 2 sätestab küberturvalisuse TTT määruse artiklis 7 kehtestatud ülesannete täitmise korra koordineerimisüksusele. Koordineerimisüksuse ülesanded küberturvalisuse TTT määruse alusel on seotud enamasti Euroopa pädevuskeskuse toetamisega, olla tema nn käepikendus vastavas liikmesriigis, viimast eriti kohaliku tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute võrgustiku toetamisel ja haldamisel. Koordineerimisüksus aitab seega rakendada pädevuskeskuse plaane liikmesriikides, kuid samas pakub pädevuskeskusele sisendit liikmesriigi vaatepunktist EL küberstrateegia kujundamiseks. Koordineerimisüksuse rollid, mis on seotud ettevõtluse toetamise ning küberturvalisuse juhtimist ja korraldamist seonduva riikliku tasandiga, on MKM-i valitsemisalas MKM põhimäärusest tulenevalt. Seega loob käesolev paragrahv tingimused, et koordineerimisüksuse ülesanded oleksid täidetud kooskõlas valitsemisala tegevustega.

Tegemist on iseseisva sättega ehk sätestatavad tingimused ei muutuks ka muu asutuse või organisatsiooni nimetamisel koordineerimisüksuseks. Konkreetselt RIA koordineerimisüksuseks nimetamise kontekstis on eelnõu sätted konkretiseeriva mõjuga, kuivõrd on RIA on MKM-i valitsusasutus.

Lõige 1 sätestab, et koordineerimisüksus järgib TTT määruse artiklis 7 kehtestatud ülesannete täitmisel MKM-i esitatud suuniseid. MKM-i valitsemisalas on üleriigilise küberturvalisuse tagamise juhtimine, korraldamine ja järelevalve nii riigisiselt kui ka rahvusvaheliselt. Koordineerimisüksuse mitmed tegevused ülesannete täitmisel haakuvad MKM-i valitsemisala korraldamisega riikliku küberturvalisuse osakonna kaudu, mistõttu on valitsemisala riikliku korraldamise huvides vajalik sätestada koordineerimisüksusele kohustus ministeeriumi suuniste järgimiseks.

---

¹ Küberturvalisuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus 531 SE – kättesaadav: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/cd3107f9-b19c-4ed4-b6a7-7379fa3bf6b9/K%C3%BCberturvalisuse%20seaduse.%20avaliku%20teabe%20seaduse%20ja%20Eesti%20Rahvusringh%C3%A4%C3%A4lingu%20seaduse%20muutmise%20seadus>.

Lõike 2 punkt 1 sätestab, et TTT määruse artikli 7 lõike 1 punkti b alusel esitatava teabe peab koordineerimisüksus eelnevalt kooskõlastama MKM-ga. Nimetatud ülesanne on seotud pädevuskeskusele sisendi andmisega strateegiliste ülesannete täitmiseks, lähtudes sisendis riiklikest ja piirkondlikest asjaoludest. Kuivõrd tegemist on otseselt riikliku taseme küberturvalisuse sisendi koordineerimisega EL asutusele, on selle ülesande täitmise suhtes sätestatud ka rangem kord. Selle ülesande täitmisel peab seega koordineerimisüksus saama pädevuskeskusele esitatavale teabele eelneva kooskõlastuse MKM-i poolt. Kooskõlastuse pärimine koordineerimisüksuse poolt peab arvestama kooskõlastuse andmiseks vajaminevat aega, mis omakorda sõltub kooskõlastatava teabe mahust ja strateegilisest olulisusest.

Lõike 2 punkt 2 sätestab, et TTT määruse artikli 7 lõike 1 punkti f alusel kehtestatud ülesannete täitmiseks peab koordineerimisüksus lähtuma tegevusplaanist, mis on kinnitatud MKM-i poolt. Nimetatud ülesanne on seotud küberturvalisuse valdkonnas tööstuse, teaduse ja ettevõtluse otsese rahalise toetamisega. Selleks, et koordineerimisüksuse tegevus selle valdkonna rahalisel toetamisel oleks kooskõlas MKM valitsemisala korraldamisega, sätestab eelnõu koordineerimisüksusele eelneva eelarvestatud tegevusplaani kinnitamise kohustuse.

Lõike 2 punkt 3 sätestab, et TTT määruse artikli 7 lõike 3 tähenduses saadavat toetust kasutab koordineerimisüksus vaid MKM-i kinnitatud eelarve alusel. Tegemist on EL rahastusega koordineerimisüksusele oma ülesannete täitmiseks, mida kaasfinantseerib võrdses ulatuses ka vastav liikmesriik. Et tagada rahaliste vahendite kasutamise ülevaade ja vastavus riikliku küberturvalisuse korraldamise valitsemisalale TTT määruse artiklis 7 nimetatud ülesannete täitmisel, on vajalik ka kohustuse sätestamine nimetatud rahaliste vahendite kasutamiseks vastavalt MKM-i kooskõlastatud eelarvele.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu volitusnormiks on KüTS §5¹ lõige 3. Koos KüTS § 5¹-ga on käesolev eelnõu vajalik küberturvalisuse TTT määruse rakendamiseks Eesti õiguses.

4. Määruse mõjud

Küberturvalisuse TTT määruse ettevalmistamisel hinnati eraldi ka vastava EL-i määruse mõjusid EL-i üleselt.² Järgnevalt esitatakse eelnõuga vastu võetavate sätete mõjud Eestis.

4.1 Sotsiaalne, sh demograafiline mõju

1. Mõju ettevõtjale

Eelnõu sotsiaalne mõju ettevõtjatele võib olla positiivne. Riikliku koordineerimiskeskuse määramine võimaldab ettevõtjatel läbi koordineerimiskeskuse hallatava kogukonna rääkida kaasa Euroopa Liidu tasandil küberturvalisuse valdkonnas tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute prioriteetide otsustamisel, osaleda korraldatavates arendusprojektides ja panustada ettevõtjate kompetentsivõrkude loomisesse.

Ulatus väike, sagedus väike, ebasoovitavate mõjude risk väike.

2. Mõju kodanikele

---

² Leitavad siit: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/ALL/?qid=1610959968587&uri=CELEX%3A52018SC0403>.

Eelnõul on vähesel määral positiivne sotsiaalne mõju ka kodanikele. Määratava riikliku koordineerimiskeskuse põhiülesannete hulka kuuluvad mh küberturvalisuse teemadel tehtud arengute kajastamine avalikkuses ning küberturvalisuse haridusprogrammide toetamine. Nende ülesannete edukal täitmisel võib suurenedagi Eestis küberturvalisusega seotud oskuste omandamine ning tööhõive.

Ulatus väike, sagedus väike, ebasoovitavate mõjude risk väike.

4.2 Mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele

Eelnõul on pigem positiivne mõju riigi julgeolekule, kuivõrd riikliku koordineerimiskeskuse määramise eesmärk on ka kindlustada Eesti julgeolekuliste huvide esindamine EL tasandil küberturvalisuse valdkonnas uute suundade ja arenduste otsustamisel.

Eelnõul on positiivne mõju riigi välissuhetele kuivõrd eelnõu eesmärk on tagada Eesti osalus küberturvalisuse TTT määruse alusel loodavates rahvusvahelistes võrgustikes.

Ulatus keskmine, sagedus keskmine, ebasoovitavate mõjude risk väike.

4.3 Mõju majandusele

Eelnõuga reguleeritakse küberturvalisuse valdkonnas tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute riikliku koordineerimiskeskuse määramist ja sellega seotud ülesannete korraldust. Nimetatud muudatused ei oma olulist mõju riigieelarvele ega Eesti majandusele. Kaudselt võib majandusele avalduda positiivne mõju koordineerimiskeskuse abil küberturvalisuse valdkonnas EL arendusprojektides osalemine ning rahastuse saamine, kuid sel juhul ei ole tegemist eelnõu mõjuga, vaid juba koordineerimiskeskuseks määratud asutuse tegevuste tulemuslikkusega.

Ulatus väike, sagedus väike, ebasoovitavate mõjude risk väike.

4.4 Mõju elu- ja looduskeskkonnale

Eelnõu muudatusel puuduvad olulised mõjud elu- ja looduskeskkonnale.

4.5 Mõju regionaalarengule

Seaduseelnõu ei oma olulist mõju regionaalarengule.

4.6 Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Eelnõu mõjutab ennekõike RIA töökorraldust.

Küberturvalisuse TTT määruse artiklis 6 lõikes 5 on sätestatud, mis nõuetele peab riiklik koordineerimiskeskus vastama ning artiklis 7 on sätestatud tema ülesanded.

Riiklikule koordineerimiskeskusele küberturvalisuse TTT määrusest tulenevate kohustuste täitmisega kaasneb RIA-le vajadus lisaks olemasolevale personalile värvata täiendavat personali (ca 6-7 inimest). Värvatava personali tõttu ei mõjuta ülesande lisandumine RIA muude ülesannete teostamist. Ülesande täitmise jaoks võidakse luua uus struktuuriüksus, mis asub küberturvalisuse teenistuse koosseisus.

Ülesande lisandumine võib tähendada vähesel määral koolitusvajadust lisanduva ülesande täitjatele, kuid koolituse vajadus ei ole suur, kuna täiendava personali värbamisel on võimalik võtta tööle valdkonnas pädevaid inimesi.

Lisaks RIA-le on eelnõul teatav mõju MKM-le, kuid see mõju ei tekita töökorralduslike muudatuste vajadusi.

Ulatus väike, sagedus väike, ebasoovitavate mõjude risk väike.

5. Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Eelnõu mõjutab ennekõike riiklikuks koordineerimiskeskuseks määratud asutuse töökorraldust, milleks kavandatava ministri määruse alusel on RIA.

Riiklik koordineerimiskeskus võib igal ajal taotleda selle tunnustamist, et tal on vajalik suutlikkus hallata vahendeid, et viia ellu käesolevas määruses sätestatud missiooni ja eesmärgi kooskõlas määrustega (EL) 2021/695 ja (EL) 2021/694. Kolme kuu jooksul kõnealuse taotluse esitamisest hindab komisjon, kas riiklikul koordineerimiskeskusel on vajalik suutlikkus olemas ja teeb otsuse. Nimetatud otsuse all on mõeldud Euroopa Komisjoni antavat positiivset arvamust, millega tunnustatakse asjaomase riikliku koordineerimiskeskuse vajalikku suutlikkust käesoleva lõike kohaldamisel.³

Küberturvalisuse TTT määruse artikli 7 lõikes 1 on sätestatud koordineerimisüksuse ülesanded. Sama artikli lõikes 3 on märgitud, et määruse artikli 6 lõikes 6 osutatud otsuse alusel võivad riiklikud koordineerimiskeskused saada artiklis 7 sätestatud ülesannete täitmiseks EL-ilt toetust kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2018/1046 (finantsmäärus)⁴ artikli 195 esimese lõigu punktiga d.⁵ Olemasoleva teabe põhjal plaanib Euroopa Komisjon aastate 2021-2023 peale riiklikele koordineerimiskeskustele toetuseks eraldada 50 miljonit eurot, mis jaguneb 27 liikmesriigi peale võrdselt (ehk ca 2 miljonit eurot). Komisjon on soovitanud liikmesriikidel sama summa lisada.

Finantsiline panus on oluline ka seetõttu, et lisaks riiklikele koordineerimiskeskustele loodi küberturvalisuse TTT määrusega ka küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute Euroopa pädevuskeskus (edaspidi *pädevuskeskus*), mille ühismeetmeid rahastavad EL ja liikmesriigid vabatahtlike osalustega.⁶ Pädevuskeskuses osalemisel on vajalik ka panustada, kuna see on seotud pädevuskeskuses olevate ühismeetmetega.⁷

---

³ Küberturvalisuse TTT määrus, artikkel 6 lõige 6.

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnustatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2018/1046 artikkel 195 esimese lõigu punkt d: Toetusi võib anda ilma konkursikutseta ainult järgmistel juhtudel: d) asutustele, kes on artiklis 58 osutatud alusaktis kindlaks määratud toetusesaajatena, või asutustele, kelle on oma vastutusel määranud liikmesriigid, kui kõnealused liikmesriigid on alusaktiga kindlaks määratud toetusesaajatena.

⁶ Küberturvalisuse TTT määrus, artikkel 21 lõige 1.

⁷ Küberturvalisuse TTT määrus, artikkel 2, punkt 5: ühismeede – iga-aastases tööprogrammis sisalduv meede, mis saab rahalist toetust programmide „Euroopa horisont“ ja „Digitaalne Euroopa“ või muudest EL-i programmidest, samuti rahalist või mitterahalist toetust ühelt või mitmelt liikmesriigilt, ning mida rakendatakse projektide kaudu, mis hõlmavad nimetatud liikmesriikides asuvaid ja neilt rahalist või mitterahalist toetust saavaid toetusesaajaid.

Liikmesriigid osalevad vabatahtlikult ühismeetmetes oma vabatahtliku rahalise ja/või mitterahalise osalusega. Kui liikmesriik ühismeetmes osaleb, katab selle liikmesriigi rahaline osalus halduskulud proportsionaalselt tema osalusega kõnealuses ühismeetmes. Osalus ühismeetmete halduskulude katmises on rahaline. Osalus ühismeetmete tegevuskulude katmises võib kooskõlas programmidega „Euroopa horisont“ ja „Digitaalne Euroopa“ olla rahaline või mitterahaline. Liikmesriigi osalus võib olla toetuse vormis, mida see liikmesriik annab ühismeetme raames kõnealuses liikmesriigis asuvatele toetusesaajatele. Liikmesriikide mitterahaline osalus koosneb riiklike koordineerimiskeskuste ja muude avaliku sektori asutuste rahastamiskõlblikest kuludest küberturvalisuse TTT määruse alusel rahastatud projektides osalemisel, millest arvatakse maha liidu toetus nende kulude katmiseks. Programmist „Euroopa horisont“ rahastatavate projektide puhul arvutatakse rahastamiskõlblikud kulud vastavalt määruse (EL) 2021/695 artiklile 36. Programmist „Digitaalne Euroopa“ rahastatavate projektide puhul arvutatakse rahastamiskõlblikud kulud vastavalt finantsmäärusele. Programmi „Euroopa horisont“ kohasteks ühismeetmeteks kavandatud liikmesriikide vabatahtliku koguosaluse summa, sealhulgas rahaline osalus halduskuludeks, määratakse kindlaks, et võtta seda arvesse programmi „Euroopa horisont“ strateegilise planeerimise protsessis, mis viiakse pädevuskeskuse nõukogu kaasabil läbi määruse (EL) 2021/695 artikli 6 lõike 6 alusel. Olenemata määruse (EL) 2021/694 artiklist 15, võivad liikmesriigid programmi „Digitaalne Euroopa“ kohaste meetmete puhul osaleda nimetatud programmist kaasrahastatavate pädevuskeskuse kulude katmises summa ulatuses, mis on väiksem kui küberturvalisuse TTT määruse artikli 21 lõike 3 punktis a sätestatud summad.⁸

Kui mõni liikmesriik ei täida seoses ühismeetmetega oma rahalise või mitterahalise osalusega seotud kohustusi, siis võivad sellel olla ka teatavad tagajärjed ehk liikmesriigi hääleõigus pädevuskeskuse nõukogus võidakse tühistada või rakendatakse muid meetmeid, kuni kõnealune liikmesriik on oma kohustused täitnud; samuti on võimalik, et Euroopa Komisjon lõpetab ühismeetmetele EL-i rahalise toetuse andmise, seda proportsionaalselt vähendada või selle andmise peatada.⁹

Osalevad liikmesriigid teatavad pädevuskeskuse nõukogule iga aasta 31. jaanuariks küberturvalisuse TTT määruse lõikes 7 osutatud osaluse suuruse, mis on eelneval eelarveaastal EL-iga läbi viidava ühismeetme puhul makstud.¹⁰

RIA-le lisanduvate ülesannete tõttu kaasneb RIA-le vajadus lisaks olemasolevale personalile värvata täiendavat personali (ca 6-7 inimest). Värvatavate inimeste palgafond ja lisanduva ülesandega seotud administratiivsed kulud on osaliselt võimalik katta eelnevalt mainitud EL-i antavate finantsidega, kuid lisaks sellele peavad lisanduma ka täiendavad ressursid (sh ühismeetmete läbi viimisel). Eesti riik kulutab omafinantseeringuna selle projekti peale 2 aasta jooksul kokku 1,77 mln eurot. Vahendid tulevad teadus-arendustegevuse eelarvest (1% SKPst) ja täiendavaid vahendeid ei ole riigieelarvest selleks juurde küsitud.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Koordineerimisüksuse määramine ja tema ülesannete täitmise korra kehtestamine on KüTS § 5¹ lõike 3 alusel volitatud MKM-i valitsemisalas. Seega ei kuulu eelnõu kooskõlastamisele

⁸ Küberturvalisuse TTT määrus, artikkel 21 lõige 7.

⁹ Küberturvalisuse TTT määrus, artikkel 21 lõiked 10 ja 11.

¹⁰ Küberturvalisuse TTT määrus, artikkel 21 lõige 12.

vastavalt Vabariigi Valitsuse reglemendi § 6 lõikele 2, kuivõrd puudutab MKM-i valitsemisala töökorraldust.

Küberturvalisuse TTT määruses sätestatud riikliku koordineerimiskeskuse ülesannete ülevõtmine on reguleeritud KüTS § 5¹ lõikes 2, mida kehtestav eelnõu (531 SE) kooskõlastati teiste ministeeriumite ja Riigikantseleiga.

8. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.